

FAQ Institute of Physics and Astronomy (IPA)

Laatste update: 14 februari 2017

Waarin verschillen de beoogde samenwerkingsinstituten van AFS 2.0?

De in 2013 beoogde samenwerking betrof een volledige bestuurlijke samenvoeging van de bètafaculteiten van UvA en VU. In de daaraan voorafgaande jaren werkten afzonderlijke instituten en afdelingen al samen op het gebied van onderwijs en onderzoek. Door het succes van deze samenwerkingsverbanden ontstond de bestuurlijke wens om beide faculteiten samen te voegen, tot de Amsterdam Faculty of Science (AFS). Eind 2013 heeft de Gezamenlijke Vergadering van de UvA niet ingestemd met de voorgenomen besluiten over de AFS, waarmee het voornemen voor zo'n integrale aanpak van tafel was.

Het proces naar de oprichting van de samenwerkingsinstituten is volledig anders georganiseerd dan dat in aanloop naar een AFS. Het is juist de staf van een aantal van de onderzoeksinstituten die met elkaar willen samenwerken. De faculteitsbesturen streven momenteel geen bestuurlijke en facultaire integratie na, maar faciliteren hun onderzoekers in hun wens om nauwer samen te werken binnen een samenwerkingsinstituut.

Anders dan bij AFS wordt nu dus slechts een integratie beoogd van enkele individuele instituten en afdelingen van de bètafaculteiten van UvA en VU. In de huidige plannen blijven enerzijds UvA/FNWI en anderzijds VU/FEW-FALW als zelfstandige faculteiten met eigen bestuurs- en beheersapparaten functioneren. De samenwerkingsinstituten in oprichting zijn geen wegbereiders voor een AFS 2.0; instituten waar geen of slechts geringe wens tot samenwerking bestaat hebben de vrije keuze om geen samenwerking aan te gaan.

Hoe zit het met het draagvlak voor de samenwerkingsinstituten bij de staf?

Het initiatief tot nauwere organisatorische en/of inhoudelijke samenwerking met de collega's van UvA en VU is juist afkomstig van de staf. Sommige afdelingen en instituten werken al geruime tijd nauw samen en dat heeft mede geleid tot de huidige joint-degree opleidingen op zowel bachelor- als masterniveau. In het bijzonder in het natuur- en sterrenkundedomein is de samenwerking in (aankankelijk vooral de masterfase van) het onderwijs al meer dan een decennium oud.

Op het gebied van het onderzoek is de nationale coördinatie van het zogenaamde Sectorplan voor Natuur- en Scheikunde (SNS) de aanleiding geweest om het onderzoek van UvA en VU beter op elkaar af te stemmen, waardoor een hoge mate van complementariteit is bereikt. De voorstellen voor de organisatorische integratie van verschillende UvA en VU instituten zijn met input van en in nauw overleg met de staf tot stand gebracht.

Waarom is de komst van SRON verbonden met IPA en de andere verhuizingen?

Hiervoor zijn twee soorten redenen: (1) Inhoudelijke redenen, de samenwerking met SRON wordt er sterker door; (2) bestuurlijk en/of financiële redenen, indien alle inhoudelijk gemotiveerde samenwerkingen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd is dat logistiek veel ingewikkelder en daardoor veel duurder, en is bovendien de resulterende inbedding van de samenwerking in de gemeenschappen van UvA en VU minder goed.

1. SRON heeft de nadrukkelijke wens uitgesproken om op te gaan in het wetenschappelijke landschap van het Science Park 904, en dicht bij het Anton Pannekoek Instituut en in de toekomst Aardwetenschappen gehuisvest te zijn. Amsterdam heeft juist de bieding op SRON gewonnen omdat het nauwe samenwerking kon aanbieden voor zowel de astronomische als de aardobservatie-onderzoekslijnen van SRON. Door de co-locatie van SRON met IPA en VU-aardwetenschappen ontstaan sterke samenwerkingen op het gebied van de astronomie (met IPA) en klimaatonderzoek (met VU-Aardwetenschappen). Er is zelfs een nieuwe integrale samenwerking mogelijk gemaakt die beide combineert: het 'Are We Alone?' onderzoeksthema, dat zich richt op de studie van atmosferen van exoplaneten.
2. De inhoudelijke plannen voor samenwerking op bètagebied vallen in een context waarin beide universiteiten zich committeren aan een breed en sterk bètaprofiel voor Amsterdam, zowel op onderwijs- als onderzoeksgebied. Dit betekent dat beide universiteiten hun verbinding met alle disciplines binnen het gebied willen behouden i.p.v. als het ware disciplines uit te ruilen en elk nog maar een deel te herbergen. Verder willen de beide universiteiten verstandig omgaan met hun middelen, en dus op beide campuslocaties noch leegstand, noch overvolle gebouwen hebben.
Dit streven naar balans en naar verstandig omgaan met schaarse middelen heeft als gevolg dat de inhoudelijk slechts ten dele gekoppelde samenwerkingen binnen enerzijds IPA en anderzijds de Informatiewetenschappen in de implementatie toch met elkaar verbonden zijn.

Wat zijn de gevolgen voor het onderwijs van de oprichting van de samenwerkingsinstituten?

De oprichting van het samenwerkingsinstituut IPA heeft geen gevolgen voor de inhoud van het onderwijs. Sommige afdelingen en instituten werken al geruime tijd nauw samen in het onderwijs en dat heeft mede geleid tot de huidige joint-degree opleidingen op zowel bachelor- als masterniveau. Bij de gemeenschappelijke onderwijsprogramma's zijn de telkens de sterke onderdelen uit de curricula van beide faculteiten overgenomen. Dit heeft geleid tot een optimalisatie van de opleidingen. Andersom, zal het uitblijven van de coherent gehuisvest samenwerkingsinstituut wél impact hebben op het onderwijs. Een uiterste consequentie kan zijn dat de joint-degree programma's worden beëindigd en dat beide faculteiten betreffende opleidingen weer zelfstandig gaan aanbieden. Het is evident dat het bestaansrecht van een universitair instituut nauw afhankelijk van de aanwezigheid van een gezonde populatie studenten op hun vakgebied. Indien dus de VU afdeling natuurkunde op de VU campus zou blijven dan is het moeilijk denkbaar dat men daar geen natuurkunde-opleiding zou hebben.

Welke verhuizingen zijn gewenst om de oprichting van IPA mede mogelijk te maken?

De verhuizing van de afdeling Natuur- en Sterrenkunde van de VU campus naar het Science Park is een belangrijke milestone richting de oprichting van het samenwerkingsinstituut IPA. Voor de Natuur- en Sterrenkunde-opleidingen is daarmee onderwijs en onderzoek coherent gehuisvest op één campus, waar bovendien ruimschoots interessante samenwerkingspartners staan met de reeds op ASP gevestigde instituten Nikhef, AMOLF, ARCNL en de geplande komst van SRON.

Zowel de universiteitsbesturen als de faculteitsbesturen streven ernaar om de faciliteiten en de ondersteuning voor de studenten op beide locaties op een gelijkwaardig niveau aan te bieden.

Het is duidelijk dat de verhuizingen naast het verbeteren van vele contacten ook sommige contacten minder goed maakt, en dat de keuze van uni- of bilocatie uiteindelijk pas na zorgvuldige afweging van de voor- en nadelen tot stand komt. Als voorbeeld noemen we dat bij IPA een onderzoeksgroep, namelijk de biofotonica, de VU campus als hoofdlocatie zal houden, omdat voor deze groep naast de

inbedding in een natuurkundig instituut ook de nabijheid van medische onderzoekers van groot belang is, dus de nabijheid van het VUmc.

Hoe is tot nu toe het proces verlopen richting de gewenste vorming van IPA?

Al vanaf 2012 hebben stafleden van natuur- en sterrenkunde van UvA en VU geregeld met elkaar gesproken over het diepgaand versterken van de bestaande samenwerking. Sindsdien werken de stafleden van IPA en de faculteitsbesturen van FNWI en FEW zorgvuldig aan een dossier dat ten grondslag ligt aan de samenwerkingsinstituten en de daarvoor benodigde verhuizingen.

Onderstaand worden de belangrijkste processtappen en besluiten in chronologische volgorde beschreven.

Opdracht kernteam Physics & Astronomy (P&A), april 2014. In het voorjaar van 2014 heeft de toen gezamenlijke decaan van UvA/FNWI en VU/FEW-FALW verschillende kernteams ingesteld, waaronder die voor natuur- en sterrenkunde. De verkorte tekst van de opdracht aan het kernteam is als volgt geformuleerd (Memo: *Kernteams samenwerking FALW, FEW, FNWI*, 8 april 2014):

1. Stel een meerjarig strategisch plan op met de wetenschappelijke expertise/accenten waarop wordt ingezet.
2. Vertaal het strategisch plan naar een concrete invulling van de samenwerking op het gebied van onderzoek en mogelijke valorisatie.
3. Vertaal het strategisch plan naar een concrete invulling van de samenwerking op het gebied van onderwijs: Aan welke (onderdelen van) opleidingen kan het virtuele departement een bijdrage leveren (incl. minoren en majoren, denk ook aan opleidingen buiten FNWI, FEW of FALW)? Voor welke opleidingen wordt een joint degree nagestreefd? Welke opleidingen zullen opleidingen worden met een gezamenlijk programma en voor welke wordt gezamenlijk toegewerkt naar een gedifferentieerd programma?

Rapport verkenningcommissie onderwijs P&A, mei 2015. Voor het uitwerken van de ideeën op het gebied van onderwijs konden de kernteams verkenningcommissies instellen waarin inhoudelijke expertise wordt samengebracht. De verkenningcommissie P&A bestond uit studenten, docenten en opleidingsdirecteuren van de natuur- en sterrenkunde instituten van UvA en VU. De verkenningcommissie heeft in mei 2015 zijn rapport aan het kernteam P&A uitgebracht. De verkenningcommissie heeft advies gebracht over verschillende strategische onderwerpen ten aanzien van de onderwijsportfolio van het natuur- en sterrenkunde onderwijs (Rapport: *Final Report Exploratory Committee for Education*, 27 mei 2015).

Onderwijsvisie – Gezamenlijke onderwijsprogramma's van UvA en VU, juli 2015. De bètafaculteiten van de UvA en de VU hebben hun gezamenlijke visie op onderwijs gepubliceerd. In meerdere feedbackrondes hebben studenten en docenten een bijdrage kunnen leveren aan de totstandkoming van het document. Verdere intensivering van de samenwerking tussen beide universiteiten vroeg om een gedeelde visie, om de kwaliteit van bestaande (joint degree) opleidingen te waarborgen en een pad vrij te maken voor nieuwe gezamenlijke programma's in de toekomst (*Mission & Vision Statement, Joint Education Programmes of UvA and VU*, juli 2015).

Samenwerkingsplan Physics & Astronomy in Amsterdam, november 2015. Het kernteam P&A heeft in nauw overleg met de wetenschappelijke staf het samenwerkingsplan P&A uitgewerkt (Rapport: *Collaboration Plan for a joint VU-UvA Department of Physics & Astronomy*, 18 november 2015).

Verzoek instelling samenwerkingsinstituut, november 2015. Na het uitbrengen van het samenwerkingsplan P&A verzoekt het kernteam de decaan FNWI en FEW-FALW formeel tot het nemen van de

benodigde stappen leidend tot de oprichting van het samenwerkingsinstituut IPA (brief: *Letter of intent for a Joint Institute for Physics and Astronomy*, 12 november 2015).

Adviesaanvraag voorgenomen besluit instelling samenwerkingsinstituten, november 2015. De decaan van UvA/FNWI en VU/FEW-FALW verzoekt om advies op het daar haar voorgenomen besluit tot oprichting van drie samenwerkingsinstituten, waaronder Physics & Astronomy. De adviesaanvraag is voorgelegd aan de OR UvA/FNWI, de ODC's van VU/FEW en VU/FALW, de FSR FNWI en FSR'en van FEW en FALW (brief: *verzoek om advies mbt voorgenomen besluit van drie samenwerkingsinstituten van VU-afdelingen en UvA-instituten*, 17 november 2016).

Speelveld en spelregels – Bètasamenwerking UvA en VU, december 2015. In deze brochure zijn de kaders, uitgangspunten, randvoorwaarden en procedures opgenomen die samen het speelveld en de spelregels voor de bètasamenwerking vormen. Omdat de samenwerking vanuit de inhoud wordt vormgegeven, kan niet van tevoren exact omschreven worden waar we uitkomen en verschilt het tempo per onderzoeksgebied. Het is een meerjarig proces, waarvan wel de richting, maar niet het exacte eindpunt bekend is. Een langdurig en dynamisch proces vraagt om een duidelijk afgebakend speelveld en heldere spelregels (Brochure: *Speelveld en spelregels – Bètasamenwerking UvA en VU*, december 2015). In deze brochure zijn links opgenomen naar documenten, waaronder:

- Procedure medezeggenschap bij wijzingen in het onderwijsaanbod Science in Amsterdam, augustus 2015
- Afwegingskader locatiekeuzes bètaopleidingen VU en UvA, 14 augustus 2015.

Advies van medezeggenschap op voorgenomen besluit, januari 2016. De verschillende medezeggenschapsorganen hebben in januari 2016 schriftelijk advies uitgebracht aan de decaan van UvA/FNWI en VU/FEW-FALW (brieven van OR FNWI dd 21-01-2016, [FSR FNWI](#) dd 13-01-2016, ODC en FSR VU-FALW dd 01-2016 en ODC en FSR VU-FEW dd 22-01-2016).

Reactie van de decaan van UvA-FNWI (verder 'de decaan') en het faculteitsbestuur van VU-FALW en VU-FEW (verder 'FB') op adviezen medezeggenschapsorganen over voorgenomen besluit vorming samenwerkingsinstituten, februari 2016. In [deze brief](#) reageert de decaan op de uitgebrachte adviezen en neemt een deel daarvan over in het besluit leidend tot de oprichting van de samenwerkingsinstituten (brief aan medezeggenschapsorganisaties, 26 februari 2016).

Links en andere bronnen:

- <http://student.uva.nl/nsk/az/a-z/a-z/content/folder-2/samenwerking-uva-vu>
- <http://student.uva.nl/nsk/az/a-z/a-z/content/folder-2/samenwerking-uva-vu/voorgenomen-besluiten>
- <http://student.uva.nl/nsk/az/a-z/a-z/content/folder-2/samenwerking-uva-vu/nieuws>
- <http://www.uva.nl/over-de-uva/de-uva-in-amsterdam/samenwerking-met-hva--vu/samenwerking-uva-vu>